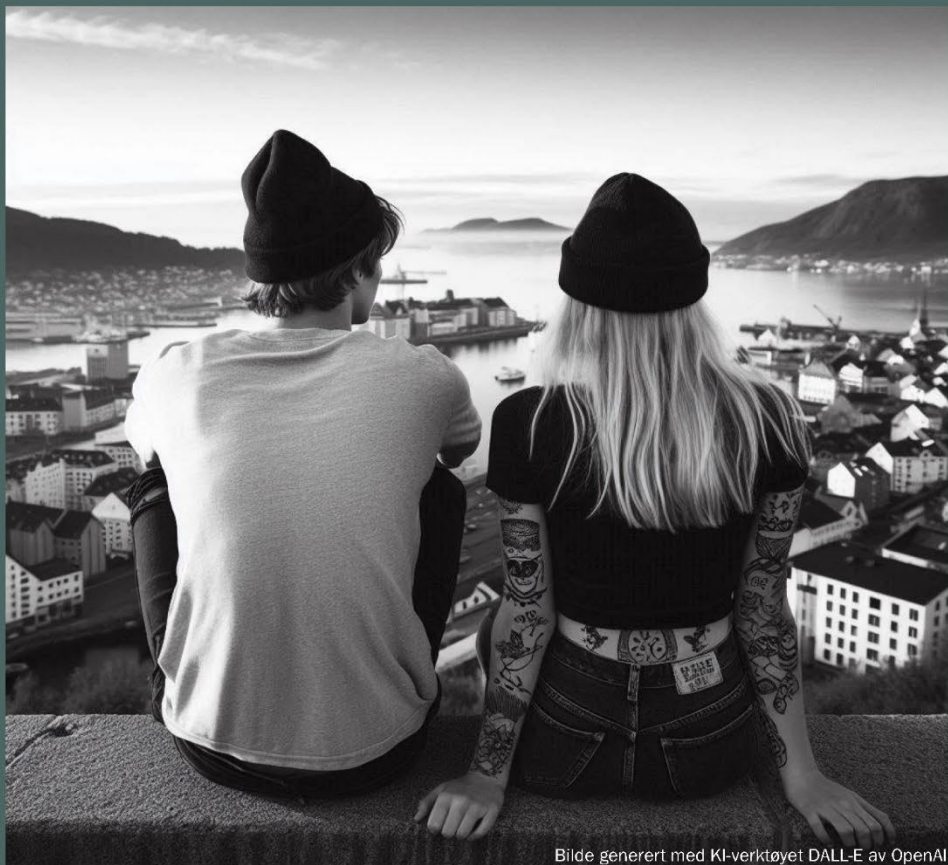

U18-prosjektet

Raskere behandling av straffesaker
begått av ungdom mellom 15 og 18 år.

Bilde generert med KI-verktøyet DALL-E av OpenAI

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
1.1	Agder politidistrikt.....	6
1.2	Agder statsadvokatembete	8
1.3	Agder friomsorgskontor - Kriminalomsorgen	9
1.4	Agder tingrett	11
1.5	Konfliktrådet i Agder	13
2	Vedlegg - informasjonsskriv	14
2.1	Vedlegg fra Agder friomsorgskontor	15
2.1.1	Mal - Anmodning om personundersøkelse for mindreårige (PUM)	15
2.1.1	Mal – Personundersøkelse for mindreårige (PUM).....	15
2.2	Vedlegg fra Agder tingrett.....	20
2.2.1	Rutine – Forhåndsberamming av U-18 saker	20
2.2.2	Innkalling til planmøte U-18	21
2.2.3	Oppnevning av forsvarer under etterforskning hvor siktede er under 18 år.....	24
2.2.4	Oppnevning av bistandsadvokat under etterforskning hvor <u>siktede</u> er under 18 år....	25
2.3	Vedlegg fra Konfliktrådet i Agder	26
2.3.1	Samtykke til koordineringsgruppe (KOG)	26

1 Innledning

I dag kan ungdom mellom 15 og 18 år straffes i Norge (U-18-saker). Det følger av barnekonvensjonen artikkel 40 at staten har plikt til å tilrettelegge alle deler av straffesystemet for barn.

Straffbare forhold begått av ungdom under 18 år, har på landsbasis økt i omfang de siste årene, også i Agder politidistrikt, hvor det fra lokal trusselvurdering for 2024 fremgår følgende:

«alle politidistriktene har sett en økning i antall anmeldte forhold innen vold, trusler og ran begått av ungdom i alderen 10-17 år siden 2020. Økningen i Agder har vedvart gjennom 2023. Det er enkelte ungdomsmiljøer og personer under 18 år som utfordrer politiet og samfunnet for øvrig. Vold, trusler og ran begått av personer under 18 år vil fortsette, og kan påvirke opplevelsen av alminnelig trygghet for berørte områder og innbyggere som bor og jobber der.»

Det har som følge av denne utviklingen vært et sterkt og økende politisk fokus på behandling av straffesaker begått av barn i Norge den siste tiden.

De ungdommene som begår straffbare forhold i Agder er hjemmehørende i ulike kommuner i fylket. Agder har imidlertid en større andel barnevernsinstitusjoner med særlig fokus på ungdom med adferds- og rusproblematikk enn andre fylker sett i forhold til innbyggertallet. I 2023 hadde Agder politidistrikt 197 straffesaker med ungdom under 18 år, som endte med domfellelse. Antall ungdommer som ble domfelt for disse 197 lovbruddene, var 44. Av disse 44 ungdommene var 20 plassert på barnevernsinstitusjon, og denne gruppen sto for 111 av de 197 straffesakene. Ungdom som er bosatt på barnevernsinstitusjonene kommer fra ulike deler av landet, men sakene etterforskes og iverksettes som regel i Agder. Det samme gjelder effektuering av straffen.

Ungdom mellom 15 og 18 år er i en fase av livet der det skjer store endringer hos den enkelte, både mentalt, fysisk og sosialt. Det er samtidig en periode i livet der samfunnet forventer at ungdommen gradvis tar større, og etter hvert det fulle ansvaret, for eget liv og livsførsel. Ungdommenes veivalg disse årene kan få betydning for resten av livet. I denne fasen er ungdommen derfor særlig sårbar for påvirkning utenfra, også negativ påvirkning som kan lede ut i kriminalitet. Politiets erfaring tilsier at slik negativ utvikling kan snus dersom politiet og øvrige aktører i straffesakskjeden kobles raskt på og iverksetter forebyggende tiltak.

Likevel tar behandling av straffesaker begått av ungdom gjennomgående for lang tid fra handlingstidspunktet til effektuering av dommen, med fare for at ungdommen blir myndig før straffen kan gjennomføres. Barn og unge har i større grad enn voksne behov for å få umiddelbare reaksjoner på sine handlinger, og de kan pådra seg nye straffbare forhold før reaksjonen foreligger hvis dette tar tid. Det skjer erfaringsmessig mer i et barns liv i løpet av noen måneder enn hos voksne, og både individual- og allmennpreventive hensyn tilsier et økt fokus på tidsbruken i straffesaker som gjelder barn.

Agder tingrett har deltatt i flere fora hvor behandling av straffbare forhold begått av barn har vært tema, blant annet i et tverrfaglig møte initiert av Kristiansand kommune høsten 2023.

I forlengelsen av arbeidet i dette fora og i påvente av vedtatte sentrale endringer i regelverket for å øke farten i den samlede straffesaksbehandlingen av forhold begått av ungdom under 18 år, tok Agder tingrett initiativ til et tverretattlig arbeid for å sikre en hurtigere behandling av disse sakene innenfor

gjeldende regelverk i de ulike etater. Dette initiativet har fått støtte av alle kommunene og alle etater som i større eller mindre grad inngår i straffesakskjeden.

Agder tingrett inviterte på slutten av 2023 til en tverrfaglig arbeidsgruppe for å jobbe med et hurtigspor for behandling av straffesaker begått av ungdom mellom 15 og 18 år.

Arbeidsgruppen ble etablert med første møte 25.01.2024.

Mandatet har vært hvordan de ulike etater innenfor sitt eget regelverk kan arbeide mer effektivt slik at den samlede tiden fra den straffbare handlingen er begått til straffen er gjennomført, blir redusert. En absolutt ramme for arbeidet har vært de grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper i straffesakspleien, som også gjelder for ungdom under 18 år. I tillegg til konkrete forslag til forbedringer og endringer, har gruppas arbeid bidratt til økt fokus og samarbeid på tvers av etatene og bevisstgjøring av den enkelte etats betydning i den samlede straffesakskjeden.

Det har vært gjennomført 3 møter hvor alle etater har vært representert. I tillegg har en liten gruppe bestående av 6 deltagere hatt ansvaret for det samlede i koordineringsarbeidet av de ulike bidrag.

Gruppas arbeid har bidratt til at de ulike etater har gjennomgått egne regler og rutiner. Arbeidet har blant annet resultert i de vedlagte rutinebeskrivelser, maler og eksempler.

De vedlagte rutiner og maler skal evalueres av respektive faggrupper fortløpende, og gruppa skal ha evalueringsmøter årlig, men noe oftere i starten. Første møte er planlagt til desember 2024.

Tingretten har i perioden for utarbeidelse av de felles rutinene, avholdt informasjonsmøte med forsvarere og bistandsadvokater i Agder, hvor det har vært mulig å komme med innspill.

Arbeidsgruppa har etablert kontakt med Universitet i Agder, og det er inngått et forskningssamarbeid med fakultet for samfunnsvitenskap innenfor temaet.

Som nevnt er prosjektet utarbeidet innenfor gjeldende regelverk, og bygger blant annet på viktig utviklingsarbeid Oslo tingrett har drevet innenfor saksfeltet i flere år. Parallelt med vårt lokale prosjekt, har Justis- og beredskapsdepartementet nedsatt en arbeidsgruppe hvor blant annet Oslo tingrett deltar, for å utrede muligheten for nye tiltak og regelendringer for raskere og bedre behandling av U18 sakene. Dette er viktig arbeid som vårt prosjekt ikke kan erstatte.

Gruppa har vært ledet av Agder tingrett.

Gruppas deltagere har vært:

Agder tingrett:

Anita Jarvoll Hekneby – leder - tingrettsdommer

Hilde Kjeksrud - tingrettsdommer

Ann-Christin Jorstad - saksbehandler

Agder politidistrikt:

Etterforskning /forebygging:

Grete Pedersen – fag- og opplæringsansvarlig – forebyggende i Agder politidistrikt

Tonje Bech Stray – fag- og opplæringsansvarlig – etterforskning i Agder politidistrikt

Kristina U Skisland – fagleder forebygging U18 i Kristiansand

Anders Flottorp – politikontakt og seksjonsleder for etterretning og forebygging i Kristiansand

Påtale:

Ingvild Austenå Berg – politiadvokat – ansvarlig U18 saker – øst

Berit Woxen – politiinspektør og seksjonspåtaleleder – tidligere ansvarlig U18 saker - vest

Kaja Holtet – politiadvokat – ansvarlig U-18 saker - vest

Agder statsadvokatembeter:

Carl Henning Leknesund – førstestatsadvokat

Julie Helland – kontorsjef

Agder friomsorgskontor:

Ragnhild Fleten Jacobsen – ungdomsansvarlig

Marion Aano – fagansvarlig og koordinator elektronisk kontroll

Konfliktrådet i Agder:

Helge Riber – leder

Hanne Askildsen – ungdomskoordinator

Barnevernet i Kristiansand:

Camilla Kalsnes – avdelingsleder ungdomsavdelingen

Faste forsvarere i Agder tingrett:

Lars Faye Ree - advokat

1.1 Agder politidistrikt

Straffesaker der mistenkte er i aldersgruppen 15 – 18 år er særlig prioriterte saker hos politiet. Sakene har første prioritet både i etterforskningsfasen og på påtalestadiet, med en frist på 4 uker fra ungdomssakene registreres hos politiet til de skal være ferdig etterforsket, og deretter en frist på 2 nye uker for å påtaleavgjøre sakene. Det klare målet er rask oppklaring og rask reaksjon, og herunder forebygge ny kriminalitet. Et hurtigspor for behandlingen av straffesaker for ungdom mellom 15 og 18 år, vil tydelig forankre ungdomssakenes prioritet i straffesakssystemet. Politiet er udelt positiv til opprettelsen, og vil i alle ledd tilstrebe gode rutiner for å sikre at disse sakene behandles både effektivt og med høy kvalitet.

Politiets rutiner

Etterforskning

På hver geografiske driftsenhet (GDE):

Minst én Politifaglig etterforskningsleder (PEL)/etterforsker (EF) med særlig ansvar for U-18 sakene som:

- er oppdatert på rutiner og retningslinjer for U-18 sakene
- skal tilstrebe at lovpålagt frist på 6 uker jf. straffeprosessloven § 249 overholdes
- skal kvalitetssikre at følgende fremgår av sakens opplysninger:
 - Avklare om mistenkte vil medvirke til Personundersøkelse for mindreårige (PUM)
 - Kontaktinfo til aktuelle kilder for utarbeidelse av PUM
 - Informasjon om alternative straffereaksjoner skal være gitt
 - Samtykkeskjema til drøfting i koordineringsgruppa (KOG)
 - Kontaktinfo til verge(r)
 - Kontaktinfo til den som har den daglige omsorgen
 - Forsvarerønske (verge må være forespurt)
 - Barneverns-logg på saken:
 - Ansvarlig barnevern
 - Kontaktinfo til primærkontakt/saksbehandler.
 - Institusjon: hvor, hvor lenge, primærkontakt

Samarbeid mellom politikontakt/forebygger og etterforsker i hver sak.

- Formål: avklare om det er/kan iverksettes forebyggende tiltak parallelt med straffesaksbehandlingen

Påtale

Minst én U-18 jurist i hver påtaleseksjon

Etterforskningsfasen:

- Tidlig vurdering av om saken ligger an til rettslig behandling
- Se til at saken blir prioritert
- Se til at forsvarer oppnevnes under etterforskningen der dette er aktuelt

- Se til at bistandsadvokat for fornærmede oppnevnes under etterforskningen der dette er aktuelt
- Se til at det oppnevnes setteverge dersom det er aktuelt
- Anmodning om PUM i henhold til kriminalomsorgens mal når saken bringes inn for retten for berammelse, senest 4 uker før hovedforhandlingen starter.
- Gjenpart av anmodning om PUM til forsvarer
- Vurdere behovet for oppdatert PUM/tilleggsuttalelse før hovedforhandling, jf. strpl. § 161 a annet ledd
- Melde ungdommen inn for drøfting i KOG
- Ta initiativ til samarbeid med politikontakt/forebygger
- Skrive underretning til barneverntjenesten i saker som ikke er av bagatellmessig art, eller bekymringsmelding i saker som omhandles i barnevernloven § 13-2

Påtaleavgjørelse/iretteføring:

- Anmodning om forhåndsberamming av saken så tidlig som mulig og i samsvar med felles rutiner påtale og tingretten
- Stille med aktor innen den lovpålagte fristen på 6 uker fra tiltale og bevisoppgave er sendt til retten. (Om nødvendig bytte aktor)
- Tilstrebe å stille med aktor innen 4 uker, der PÅL på saken kan stille som aktor selv (Ikke aktorbytte)
- Når saken berammes, sørge for at retten får alle relevante opplysninger om:
 - Verge
 - Daglig omsorg
 - Barnevern
 - Tolk
 - Behov for lukkede dører
 - Hvilke grunner som eventuelt tilsier at det ikke er nødvendig med planmøte
- Beregne ekstra tid når saken berammes dersom sannsynlig at saken vil bli utvidet innen hovedforhandling

1.2 Agder statsadvokatembete

U-18 saker har høyeste prioritet ved embetet. Vår deltagelse i U-18 prosjektet vil bidra til å ytterligere forsterke vårt fokus i forhold til denne sakstypen, og vi vil føle oss forpliktet til å være en aktiv pådriver for å besørge nødvendig hurtighet i disse sakene.

U-18 saker har høyeste prioritet ved embetet, og riksadvokaten krever at vi rapporterer på vår effektivitet i behandlingen av disse sakene i samtlige tertial- og årsrapporter. Konkret går det ut på at vi har et sentralt fastsatt måltall om at alle U-18 saker skal behandles innen 15 dager fra mottak av saken. Pr. dags dato så behandler Agder statsadvokatembeter 99% av alle disse sakene innen 15 dager. De aller fleste saker behandles innen 1 – 3 dager. Internt omfordeler vi disse sakene dersom vedkommende saksansvarlig statsadvokat ikke vil klare denne fristen innen fristen. Vi har også samme frist i forhold til å godta en dom, eventuelt ta stiling til om denne skal ankes.

1.3 Agder friomsorgskontor – Kriminalomsorgen

Kriminalomsorgen v/Agder friomsorgskontor – rutiner for arbeidet med personundersøkelser for mindreårige

Personundersøkelse av mindreårige (PUM) skal si noe om ungdommens hjelpebehov og hva en eventuell straffegjennomføring bør fokusere på for å støtte opp under målsettingen om at den mindreårige kan leve et kriminalitetsfritt liv. Formålet med PUM er å innhente opplysninger om ungdommen slik at påtalemyndigheten og domstolene skal kunne utmåle en riktig og hensiktsmessig straffereaksjon. Det er derfor viktig å skaffe opplysninger om ungdommens personlighet, livsforhold og fremtidsmuligheter til bruk for avgjørelse i saken. PUM vil også danne grunnlag for kriminalomsorgens valg av gjennomføringsform og andre avgjørelser om straffegjennomføringen, herunder utarbeidelse av en individuelt tilpasset ungdomsplan.¹

Kriminalomsorgen v/friomsorgskontorene har, etter et internt krav i henhold til disponeringsskrivet, en saksbehandlingstid på maksimalt fire uker (28 dager) for PUM². Fristen løper etter at anmodning er mottatt fra påtalemyndigheten.

Uke 1:

- Personundersøker har frist på to (2) dager til å kontakte siktede (og verger), og innkalle til oppstartsamtale ved friomsorgskontoret
- Personundersøker skal orientere ansvarlig politijurist og forsvarer om planlagt oppstart og estimert ferdigstilling

Uke 2:

- Første samtale med siktede (og verger) der man går gjennom punktene i personundersøkelsen
- Informere siktede (og verger) om straffereaksjonene ungdomsoppfølging, ungdomsstraff og samfunnsstraff (og ubetinget fengsel)
 - henvise til både Konfliktrådet og Kriminalomsorgens hjemmesider
- Orienterer siktede (og verger) at Konfliktrådet vil få en invitasjon til å bli med i neste samtale for å fortelle nærmere om straffereaksjonene ungdomsoppfølging og ungdomsstraff
- Innhente fritak fra taushetsplikten fra siktede (eller verger) til å kontakte kilder og innhente opplysninger fra andre offentlige aktører til bruk i personundersøkelsen
- Sette opp tidspunkt for neste samtale innen 7 dager
- Delta i Koordineringsgruppen (KOG) dersom det foreligger samtykke fra siktede (eller verger) til at saken skal drøftes her
- Kontakte kilder på telefon og gjennomføre kildesamtaler
- Innhente dokumentopplysninger
 - Personundersøker skal gi offentlige kilder en frist på 7 dager til å levere opplysninger
- Holde politijurist i saken oppdatert, dersom det er noe som hittil ikke går etter planen. F.eks. dersom siktede og/eller verger ikke møtte til første samtale

¹ Prop. 139 L (2022-2023) og utdrag fra veileder for PUM for ansatte i Kriminalomsorgen

² Kriminalomsorgens disponeringsbrev 2024, side 18.

Uke 3:

- Andre samtale med siktede (og verger) der man ferdigstiller alle punktene i PUM
- Dersom Konfliktrådet har anledning, deltar de for å møte ungdommen og fortelle nærmere om straffereaksjonene ungdomsoppfølging og ungdomsstraff
- Personundersøker skal sette opp nytt tidspunkt for gjennomgang av personundersøkelsen med siktede (og verger) innen 7 dager
- Personundersøker setter av tid til å skrive ferdig personundersøkelsen og eventuelt snakke med kilder, dersom dette ikke lot seg gjøre i uke 2
- Personundersøkelsen sendes til ungdomsansvarlig i Kriminalomsorgen for gjennomlesing og godkjenning senest to dager før avtalt gjennomgang med siktede (og verger)

Uke 4:

- Personundersøker leser gjennom personundersøkelsen for siktede (og verger)
 - dersom siktede eller verger ikke møter til gjennomlesing, kan påtale kontaktes for å vurdere om PUM skal sendes over uten signatur, eller om det kan vurderes et siste forsøk på innkalling
 - dersom siktede og/eller verger har vanskeligheter med å møtes fysisk, kan gjennomlesing av personundersøkelsen tilbys over telefon eller på Teams
- Siktede (og/eller verger) signerer på at de har blitt orientert om personundersøkelsens innhold
- Siktede (og verger) kan i denne samtalen velge om de ønsker å signere et samtykke til enten ungdomsoppfølging/ungdomsstraff eller samfunnsstraff
- Personundersøker oversender personundersøkelsen til påtalejurist pr. e-post (og evt. pr. post dersom dette er ønskelig)
- Personundersøker orienterer siktedes forsvarer om ferdigstilling av personundersøkelsen

Kriminalomsorgens rutiner for arbeidet med PUM forutsetter at

1. Påtalemyndigheten tar i bruk ny mal for anmodning om PUM
2. Politiet allerede i avhør av siktede har informert og kartlagt følgende:
 - at siktede/verger vet hva en personundersøkelse for mindreårige er
 - hva den brukes til
 - at siktede/verger ønsker å medvirke
 - at siktede/verger i avhøret har oppgitt minimum to kilder til PUM som Kriminalomsorgen kan kontakte

Vedlegg:

Mal – Anmodning om personundersøkelse (PUM)

Mal – Personundersøkelse (PUM)

1.4 Agder tingrett

Agder tingretts rutiner for behandling av straffesaker for ungdom mellom 15 og 18 år (U-18-saker)

Disse generelle rutinebeskrivelsene må sees i sammenheng med andre mer detaljerte rutinebeskrivelser og maler på de enkelte områdene i tingretten.

1. Alle U-18 sakene (også en-dagssaker) skal forhåndsberammes med tingretten, både av politijuristene og statsadvokatene. Se vedlegg
 - Tingretten har i samarbeid med påtalemyndigheten utarbeidet en rutine for forhåndsberamming av straffesaker generelt og som vil bli tilpasset U-18-sakene.
2. Det må fremgå tydelig av påtegning til retten at det er en U-18-sak.
3. Forhåndsberømmelse skjer så snart politiet/påtale ser at det blir tatt ut tiltale. Det er ikke nødvendig at etterforskningen er endelig slutført eller at PUM (Personundersøkelse for mindreårige) foreligger.
4. Ved forhåndsberømmelse har påtaleansvarlig i forkant avklart med både forsvarere og bistandsadvokater (eventuelt sakkyndige) når disse har anledning til å møte. Aktørene har reservert de aktuelle datoene. Påtale opplyser når tiltale kan forventes oversendt slik at saken kan forhåndsberammes innen 4 uker fra retten forventer å motta tiltale og bevisoppgave.
5. I de tilfeller forhåndsberamming ikke har funnet sted, skal hovedforhandling berammes så snart som mulig hos tingretten og senest innen 4 uker etter at sak med tiltale og bevisoppgave er kommet inn til retten.
6. Tingretten tilrettelegger for at U-18- sakene skal behandles av egne dommere ved alle tre rettssteder.
7. Tingrettens ledelse bistår med å rydde plass i disse dommernes kalendere slik at punkt 4 kan gjennomføres, og dommene skrives umiddelbart etter hovedforhandling.
8. Det avholdes i utgangspunktet planmøte i alle U-18-sakene, se vedlegg.
 - Planmøter skal avholdes innen en uke etter at saken er forhåndsberammet.
 - Planmøtene gjennomføres fortrinnsvis som fjernmøte og tilpasses hver enkelt sak.
 - Tingretten har utarbeidet en mal for planmøter i U-18-saker som sendes aktørene sammen med innkallingen til planmøte.
 - Deltagerne i planmøte skal være forberedt på de tema som fremgår av malen, og som er særlig aktuelle for den konkrete saken. Dette gjelder særlig opplysninger om barnas verger, hvordan forsvarere kan medvirke til gjennomføring/slutføring av PUM mv. slik at hovedforhandling kan gjennomføres som planlagt.
 - Dommer vurderer behovet for å innhente sakens dokumenter før planmøtet
 - Tingretten skriver rettsbok fra planmøtet.
9. Under hovedforhandling har behandlende dommer et særlig ansvar for å notere vergenes fullstendige navn og kontaktinformasjon i rettsboken, herunder om ungdommen har en eller to verger.
 - Behandlende dommer må huske å innhente verges samtykke eller stillingtagen til samfunnsstraff.
 - Hovedforhandlingen gjennomføres tilpasset barnet og dettes alder og utvikling. Tingretten benytter egne huskereglar og maler for slik gjennomføring av HF.
10. Dom forkynnes så snart som mulig etter domsavsigelse.
 - Behandlende dommer har et særlig ansvar for å avklare tidspunkt for domsforkynnelse også med verger under hovedforhandlingen. Det samme gjelder å avklare behov for tolk for domfelte og/eller verge.

11. Bruddsaker må merkes med U-18, og skal prioriteres av tingretten. Disse skal tilstrebes å bli berammet innen to uker.
12. Tingretten tilrettelegger for god kommunikasjon mellom tingretten og faste forsvarere og bistandsadvokater.
 - Årlige møter planlegges
 - Tingretten utarbeider en mal for oppnevninger av forsvarere i U-18-sakene under etterforskningen etter straffeprosessloven § 100, annet ledd.
 - Tingretten utarbeider en mal for oppnevning av bistandsadvokat for fornærmede under etterforskningen hvor siktede under 18 år
13. I påvente av et bedre digitalt registreringssystem i domstolens eget datasystem, fører tingretten manuell oversikt over tidsbruken i U-18-sakene i 2024 og 2025 slik at det gir grunnlag for å måle effekten av tiltaket.
14. Rutinebeskrivelsen skal gjennomgås minst en gang i året, men oppdateres fortløpende ved behov.

Vedlegg:

Rutine – Forhåndsberamming av U-18 saker

Mal – Innkalling planmøte U-18

Mal – Oppnevning av forsvarer under etterforskning for siktede under 18 år

Mal – Oppnevning av bistandsadvokat under etterforskning for fornærmede hvor siktede er under 18 år

1.5 Konfliktrådet i Agder

Rutiner Hurtigspor – U18 Konfliktrådet i Agder

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er straffereaksjoner spesielt tilpasset ungdom med et oppfølgingsbehov. Straffereaksjonene er basert på tverrfaglig oppfølging og gjenopprettende prosess. Gjenopprettende prosess handler om å legge til rette for møte mellom ungdommen og de som er rammet av lovbruddet. Målet er å styrke ungdommen til et liv uten kriminalitet. Konfliktrådet har det overordnede ansvaret for disse straffereaksjonene, og det er konfliktrådsloven som regulerer gjennomføringen av reaksjonen.

Mekling i konfliktråd kan benyttes der ungdommen ikke har behov for oppfølging over tid. Ungdomsstraff idømmes av domstolen, mens ungdomsoppfølging ilegges av påtalemyndigheten. For ytterligere informasjon om Konfliktrådet og straffereaksjonene, gå til www.konfliktraadet.no

Rutine:

- 1) Frist for å sende ut innkalling til informasjon og kartleggingssamtale settes til 5 virkedager etter mottatt påtegning og saksdokumenter fra Agder politidistrikt.
- 2) Frist for gjennomføring av informasjons- og kartleggingssamtale settes til 21 dager (3 uker) etter mottatt sak. Det skal likevel etterstrebis å gjennomføre denne samtalen tidligere der dette er mulig.
- 3) Frist for signering av ungdomsplan er 10 virkedager etter gjennomført informasjon og kartleggingssamtale. Dersom ungdomsplanmøte ikke kan gjennomføres straks ungdomsplanen er klar, skal ungdomsplanen sendes til signering digitalt og første møte i oppfølgingsteam skal gjennomføres senest 10 virkedager etter dette.
- 4) Frist for iverksettelse av ungdomsoppfølging/ungdomsstraff er maks 50 dager fra det tidspunkt dom/påtaleavgjørelse er mottatt fra Agder politidistrikt, men slik at raskere iverksettelse tilstrebes.

Koordineringsgruppe (KOG)

I tillegg til de nevnte straffereaksjonene, har Konfliktrådet ansvaret for KOG. Formålet med KOG er å gi tverretatlige anbefalinger til påtalemyndigheten om saken som drøftes er egnet til straffegjennomføring i konfliktrådet. Saker som typisk meldes inn til KOG er ungdom som har begått ett eller flere lovbrudd og som kan ha behov for koordinert og tilpasset oppfølging over tid. I tillegg kan KOG gi tverretatlige anbefalinger til ungdomskoordinator i særlige kompliserte saker under straffegjennomføring. Vi har 3 KOG i Agder: Arendal (Øst), Kristiansand (Midt), og Mandal (Vest).

For å kunne drøfte en ungdom i KOG må ungdom og verge ha samtykket til dette. Som hovedregel skal samtykke til KOG være innhentet av politiet slik at man kan drøfte ungdom med navn. Hvis dette ikke er innhentet, eller samtykke ikke gis, må saken drøftes anonymt. For effektiv gjennomføring og for å begrense deling av sensitiv informasjon, skal det i utgangspunktet være maks to drøftelser i KOG per ungdom, den første så raskt etter lovbruddet som mulig, og den andre tett opp til påtaleavgjørelse. Det er politiet, ved påtaleenheten, som har ansvar for å melde inn saker til KOG.

Vedlegg:

Samtykkeskjema KOG

2 Vedlegg - informasjonsskriv

2.1 Vedlegg fra Agder friomsorgskontor

2.1.1 Mal - Anmodning om personundersøkelse for mindreårige (PUM)

2.1.1 Mal – Personundersøkelse for mindreårige (PUM)

Kriminalomsorgen i X Kriminalomsorgen i XX

[Adresse]

HASTER - UNDER 18 ÅR

[VARETEKT]

Anmodning om personundersøkelse for mindreårige (PUM) – [navn og personnummer]

I medhold av straffeprosessloven § 161, jf. § 161 a bes det foretatt personundersøkelse for mindreårige (PUM) av

[Navn, fødselsnummer, adresse, telefon, epost for siktede]

Verge(r)/Midlertidig verge: [navn, fødselsnummer, adresse, telefon, epost – til begge verger hvis det er to].

Det vises til vedlagte siktelse av [dato] og personalrapport. Siktede har [ikke] erkjent de faktiske forhold i siktelsen.

Advokat [navn og kontaktopplysninger] er oppnevnt som forsvarer for siktede.

[[Siktede/verger] har behov for tolk på [språk]. I denne saken har politiet tidligere brukt [navn/telefonnummer] som tolk.]

Siktede og verger [er / er ikke] kjent med at det anmodes om personundersøkelse. Siktede og verger har samtykket til slik undersøkelse. / Det bes om at siktede og verge spørres om samtykke til slik undersøkelse.]

Undersøkelsen skal ta sikte på å kartlegge forhold som er av betydning for valg av straffereaksjon. [I denne saken er det opplysninger som kan tilsi at fengsel/samfunnsstraff/ ungdomsstraff, ungdomsoppfølging/betinget dom på andre særvilkår er aktuelt.]

Siktede og verger [har /har ikke] samtykket i deling av opplysninger i koordineringsgruppen (KOG).

Kontaktinformasjon

Kontaktperson/etterforsker i politiet er [navn, telefonnummer]

Ungdomskoordinator i konfliktrådet er [navn, telefonnummer]

[Siktede får oppfølging fra barnevernet. Saksbehandler er [navn, telefonnummer]]

[Evt. andre]

Frist

Det bes om at utarbeidelsen av personundersøkelsen prioriteres, jf. straffeprosessloven § 249 annet ledd og 275 annet ledd bokstav a om frister i saker der siktede er under 18 år.

[Saken er oversendt x tingrett [dato] /Det er forhåndsberammet hovedforhandling med oppstart [dato]].

Personundersøker må påregne å møte som vitne under rettsforhandlingen.

Dersom det er behov for ytterligere opplysninger ber jeg om å bli kontaktet på e-post [.....@politiet.no] eller telefonnummer [.....].

XX politidistrikt
XX
politiadvokat

Vedlegg:

Siktelse

Personalrapport

Administrativ enhet
Postboks 355
2303 HAMAR

Dato: 11.04.2024

Oppdrag mottatt .:

Rekvirents saksnr.: 11.04.2024

PERSONUNDERSØKELSE - MINDREÅRIGE

Navn: Hansen, Testesen		Fødselsnummer: 010219 999999		
Adresse: 0015 OSLO				
Nasjonalitet: Norge	Kjønn: Mann	Telefon privat:	Telefon arbeid:	Telefon mobil:
Verge:				

PERSONUNDERSØKELSENS FORLØP

KRIMINALOMSORGENS VURDERING

OPPLYSNINGER OM UNGDOMMEN

Bolig

Skole, arbeid og økonomi

Familie/nettverk og fritidsaktiviteter

Helse og rus

Kontakt med offentlige instanser

Postadresse:
Dokumentcenter Postboks 694
4302 SANDNES

Kontoradresse:
Mariboestgt. 13, sideinngang S.etg.

Telefon:
Telefaks:

22 86 77 00
22 86 77 01

Saksbehandler:
Trond Abrahamsen

Styrker, utfordringer og mål

Gjennopprettende prosess

Ungdommens samtykke til aktuelle reaksjoner

Sted, dato		
Frimsorgskontorel5		Personundersøker

Siktedes egenerklæring':

Jeg er orientert om personundersøkelsens innhold:	☐
<u>Fylles bare ut om samfunnsstraff er aktuelt:</u> Jeg er orientert om hva samfunnsstraff	
innebærer Gf. skjemaet "krav til domfelte") og har samtykket til å gjennomføre samfunnsstraff:	☐
<u>Fylles bare ut om ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging er aktuelt og ungdomskoordinator er involvert:</u> Jeg er orientert om hva ungdomsstraff/ungdomsoppfølging innebærer (herunder hvilke tiltak som kan være aktuelle i forbindelse med gjennomføringen av reaksjonen) og	
har samtykket til å gjennomføre ungdomsstraff og at de forhold det eventuelt idømmes straff for legges til grunn i stormøtet:	☐
Jeg samtykker til innhenting av opplysninger fra offentlige instanser m.fl:	☐

Sted/ dato:	Underskrift:
Sted/ dato:	Verges undeMift:

PEU Sted / dato:
Side 2 av 2

Hansen, Testesen

2.2 Vedlegg fra Agder tingrett

2.2.1 Rutine – Forhåndsberamming av U-18 saker

I tillegg til ordinære samarbeidsrutiner mellom påtalemyndigheten og tingretten om forhåndsberamming, gjelder punktene nedenfor særskilt for U18-sakene.

Alle U18-sakene forhåndsberammes, også en-dagssakene.

- Forhåndsberammelsen skjer så snart politiet / påtale ser at det vil bli tatt ut tiltale.
- Påtaleansvarlig avklarer aktuelle tidspunkt hvor både aktor, forsvarer og eventuelt bistandsadvokat(er) og sakkyndig(e) har anledning til å møte, og innsender disse datoene til retten sammen med foreløpig siktelse og foreløpig bevisoppgave.
- Det må fremgå av anmodningen om forhåndsberamming at det er en U18-sak og når påtale forventer at tiltalebeslutningen og endelig bevisoppgave kan innsendes retten.
- I tillegg må det opplyses
 - antall dager det er behov for hovedforhandling,
 - om det er behov for tolk, herunder hva slags språk/dialekt det skal tolkes på, og om politiet har forslag til konkrete tolker som man f.eks. har hatt god erfaring med under etterforskningen,
 - om det foreligger andre særlige forhold retten bør kjenne til ved valg av rettsal (f.eks. nødvendige sikkerhetstiltak, sårbare vitner / fornærmede, risiko knyttet til bruk av evt. fjernavhør, stort mediefokus, særlige behov for tekniske hjelpemidler m.m.)
 - en oversikt over hvem siktede /fornærmede har eller ønsker oppnevnt som forsvarer / bistandsadvokat,
 - vergenes navn, adresse og telefonnummer
 - type sak, om det er strafferamme over 6 år

På bakgrunn av overnevnte opplysninger, berammer retten hovedforhandling til senest 4 uker etter at tiltalebeslutningen er forventet oversendt retten, på utvalgte U18-dommere.

2.2.2 Innkalling til planmøte U-18

Planmøte i saken er berammet til

..... kl... i Agder tingrett,

og blir gjennomført som fjernmøte. Deltakerne vil bli oppringt fra retten.

Et godt gjennomført planmøte er viktig for å sikre en konsentrert og effektiv behandling av saken.

Det er vesentlig at følgende spørsmål til behandling er godt forberedt fra aktørenes side:

1. Oversikt over særlige forhold, eks:

Tiltalte i varetekt – fremstilling?

Tiltalte på institusjon – transport?

Gjengangerproblematikk / flere verserende saker, som ikke er rettskraftig avgjort. Aktuelt med forening av saker? (strpl. § 13)

Høyt konfliktnivå, evt. med flere involverte i grupper?

Tilregnelighet?

Medieinteresse?

Unge fornærmede eller vitner?

Annet?

2. Verger

Verger for tiltalte (strpl. § 83)

Verger for fornærmede (strpl. § 93g)

Verger for vitner (strpl. § 128 - vergens tilstedeværelse for vitner under 16 år)

Er det innhentet samtykker fra tiltaltes verger til samfunnsstraff?

Er verger og tiltalte stevnet til både hovedforhandling og fremmøteforkynning?

Vil vergene være til stede under hovedforhandlingen?

Trenger verger tolk?

Er det andre opplysninger om eller fra verger som retten bør være kjent med?

3. Bevisoppgaver

Aktors vitner

Forsvarers vitner

Bistandsadvokatens vitner

Avspilling av tilrettelagte avhør (strpl. § 298)

Sakkyndige vitner

Avspilling av video, lydopptak

Aktuelt med bevisførsel om straffutmåling utover personundersøkelse?

Er det spørsmål knyttet til vitners taushetsplikt som bør avklares?

Aktuelt å innhente fritak fra taushetsplikt fra statsforvalteren?

Aktuelt med særvilkår? (strl. § 37 – avklare bevisførsel)

4. KOG (konfliktrådets koordineringsgruppe)

Har saken vært drøftet i KOG?

Skal saken drøftes igjen før hovedforhandling? Vil det bli fremlagt referat?

Aktuelt at ungdomskordinator vitner?

5. PUM (personundersøkelse for mindreårig, jf. strpl. § 161a)

Foreligger PUM?

Er det aktuelt med oppdatering av PUM? strpl. § 161 a (2).

Er innhenting av PUM åpenbart unødvendig/PUM «light»?

Aktuelt at personundersøker også vitner, jf. strpl. § 164?

6. Materielle/prosessuelle avklaringer

Har tiltalte erkjent helt/delvis straffeskyld? (en foreløpig avklaring)

Deling/forening av saker (se strpl. § 13, samt §§ 287 og 288)

Andre materielle/prosessuelle spørsmål som bør avklares?

7. Praktisk gjennomføring

Rettsdagens lengde og pauser.

Hvem er til stede? (verger, følgepersoner, fremstilling, fornærmede mv.)

Bør hovedforhandling og oppmøteplikt for tiltalte tilpasses skolegang mv.? (strpl. § 280)

Adgangskontroll (dl. §§ 132, 133 - kan det forventes at det kommer mange unge tilhørere?)

Aktuelt med lydopptak av hele eller deler av forhandlingene?

8. Særlig tilrettelegging for tiltalte

1) Tiltalte er i varetekt: Fremstilling (bestilling ungdomscelle)

Avklaring av hvem som kan være sammen med ungdommen i kjelleren.

Mat og drikke.

Andre praktiske spørsmål?

Fengslingsforlengelse under hovedforhandlingen.

2) Tiltalte er ikke i varetekt:

Behov for ekstra vakthold?

Pauserom, avklaring av hvem som kan være sammen med ungdommen i pauser.

9. Åpne / lukkede dører

Kan det forventes tilhørere?

Er det signaler om at pressen vil følge saken?

Er det aktuelt at hele eller deler av saken gjennomføres for lukkede dører/ med referatforbud? (dl. §§ 125 132 og 133, samt strpl. § 284)

Prosess for beslutning. (Frister for uttalelse)

Er det behov for å skjerme noen av aktørene fra pressen?

10. Tiltaltes forklaring / gjennomgang av PUM

Rekkefølge. (hvis flere tiltalte)

Forklaring og bevisførsel for hver enkelt tiltalepost, eller forklaring knyttet til alle poster før øvrig bevisførsel?

Forklaringer og bevisførsel knyttet til skyldspørsmålet først, og deretter til straffutmåling?

Gjennomgang av PUM før spørsmål om straffutmåling.

PUM og spørsmål til straffutmåling gjennomgås enkeltvis, og for lukkede dører, jf. strpl. § 161 a 4. ledd. De andre tiltalte forlater salen.

Vergens tilstedeværelse under tiltaltes forklaring. Kan det hindre fri forklaring?

(Strpl. § 284 4. pkt. jf. GC. nr. 24 pkt. 56.)

11. Fornærmede og vitner

Rekkefølge.

Forklaringsplikt?

Er det avhør som ønskes lest opp hvis vitnet ikke forklarer seg?

Kreves det at tiltalte forlater salen? (Strpl. § 284.)

Unge fornærmede / vitner.

12. Faktisk utdrag, strpl. § 262 bokstav c

Form, innhold, oppsett.

Behov for supplering.

Frist for endelig versjon.

Når skal det dokumenteres?

Video/lydopptak?

13. Forklaringsutdrag, jf. strpl. § 274 a og § 295

Dialogutskrifter.

Forklaringer i saken.

Andre erklæringer.

14. Befaring

Hvem skal forklare seg.

Transport.

Pressens tilstedeværelse.

15. Rettens aktørforventning

Hvordan fremmes prosessuelle begjæringer? (må tas hensyn til ungdommens behov for å forstå prosessen)

Aktørenes forventning til dommerne?

Andre forhold av betydning for «stemning» / arbeidsforhold?

16. Forkynning (husk verge)

Domsforkynnelse i rettsmøte.

Elektronisk forkynning (Dl. § 163b (3))

Fremmøteforkynning (Dl. § 159b)

Synspunkter mht. grad av offentlighet på dommen (Dl. § 130 (1) a), samt strpl. § 161a (4))

17. Eventuelt

Evaluerings gjennomføringen i etterkant?

Annet?

(Eksempel på planmøte-brev som oppdateres jevnlig. Brev som mottas med saken skal alltid benyttes.)

2.2.3 Oppnevning av forsvarer under etterforskning – U18

Adressat oppnevnes med dette som forsvarer for

ForsvarersParter.

Oppnevningen skjer etter straffeprosessloven § 100 annet ledd jf. § 95 annet ledd, første punktum (advokat)/annet punktum (advokatfullmektig) [*stryk det som ikke passer*] og er på det offentliges bekostning.

Ved oppnevning på det offentliges bekostning gjelder reglene om bostedsforbehold og advokatskifte etter salærforskriften.

Til orientering har Agder tingrett et særlig fokus på rask, men forsvarlig beramming av eventuell hovedforhandling i saken da siktede er under 18 år. Det praktiseres forhåndsberamming i de fleste saker. Forsvarer oppfordres til å bidra til å sikre fremdrift i etterforskning og rask beramming av eventuell hovedforhandling. Forsvarer oppfordres også til å informere siktede om de straffalternativer som foreligger for ungdom mellom 15 og 18 år og å være et godt bindeledd mellom den siktede, dennes verge (r) og straffesaksbehandlingen.

Embete

User

UserTitle:lower

Kopi: PaatalemyndighetOrKriminalomsorgen
Eventuell tidligere oppnevnt forsvarer

2.2.4 Oppnevning av bistandsadvokat under etterforskning hvor siktede er under 18 år

Adressat oppnevnes som bistandsadvokat for:

FornaermetForBistandsadvokat

i straffesak mot Motparter.

Oppnevningen skjer i medhold av straffeprosessloven § 107 a, jf. § 107 b, og er på det offentliges bekostning etter reglene i salærforskriften, herunder reglene om bostedsforbehold og advokatskifte.

Oppnevningen gjelder under etterforskningen og eventuell pådømmelse etter straffeprosessloven § 248. Dersom tiltale blir besluttet, vil spørsmålet om oppnevning som bistandsadvokat bli vurdert på nytt.

Til orientering har Agder tingrett et særlig fokus på rask, men forsvarlig beramning av eventuell hovedforhandling i saken da siktede er under 18 år. Det praktiseres forhåndsberamning i de fleste saker. Bistandsadvokaten oppfordres også til å bidra til å sikre fremdrift i etterforskningen og rask beramning av eventuell hovedforhandling. Bistandsadvokaten oppfordres til å informere fornærmede om straffesaksbehandlingen og å være et godt bindeledd mellom fornærmede og dennes verge (r) og straffesaksbehandlingen.

2.3 Vedlegg fra Konfliktrådet i Agder

2.3.1 Samtykke til koordineringsgruppe (KOG)

Navn	Politiets saksnummer
	Personnummer

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er straff tilpasset ungdom. Før du eventuelt får en slik straffereaksjon, er det viktig å finne ut om dette er en straff som passer for deg og din situasjon. Koordineringsgruppen (KOG) gir råd til politiet om dette. I koordineringsgruppen sitter politiet, politiadvokaten, konfliktrådet, friomsorgen og barnevernet. Noen ganger er representanter fra helse og andre tjenester også med.

Du har rett til å spørre om og få vite hvilke etater eller tjenester som sitter i KOGen som skal diskutere din straffesak.

For å vurdere hvilken straffereaksjon som passer best for deg, trenger KOGens deltakere å kunne innhente informasjon om deg fra de etatene de jobber for, og dele informasjonen med hverandre. For å finne ut av hvilke oppfølgingsbehov du har kan for eksempel KOGens deltaker fra barnevernet snakke med din saksbehandler i ditt lokale barnevern og dele informasjonen om deg i KOG.

Hvis du får ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging, er det konfliktrådet som har ansvar for gjennomføring av denne straffen. KOG kan også dele informasjon og gi råd til konfliktrådet underveis i straffegjennomføringen.

De som sitter i KOG har taushetsplikt om det de får vite om deg. Det er bare informasjon som er viktig for gjennomføringen av straffen som skal deles.

Du kan når som helst trekke samtykke til KOG.

Jeg sier ja til at taushetsbelagt informasjon om meg og mitt liv kan deles i KOG.	
Signatur ungdom	
Navn verge Signatur verge	Navn verge Signatur verge
Dato	Samtykke er innhentet av
Sted	Navn: Tlf:

Er du under 18 år må din verge også samtykke til KOG

